v.z.w. ARABEL a.s.b.l.

- -

Feuille de Contact — Nieuwsbrief

Société arachnologique de Belgique — Belgische Arachnologische Vereniging

Compte / Rekening : 001-1662395-85 " Arabel- Gent".

1 april 1986 avril

Président / Voorzitter : Jean Kekenbosch (I.R.Sc.N.B.); 29, rue Vautier
B-1040 Bruxelles.

Secretaris / Secrétaire : Léon Baert (K.B.I.N.); Vautierstraat 29
B-1040 Brussel

Penningmeester / Trésorier : Jean-Pierre Maelfait (Vl. Inst. Natuurbehoud);
Monterreystraat 43, B-9000 Gent

Ondervoorzitter / Vice-Président : Rudy Jocqué (Mus. Centr. Afrika, Tervuren);

Administrateurs / Beheerders : Rop Bosmans (R.U.G.);
Jan Hublé (R.U.G.) en
Maurice Ransy (I.R.Sc.N.B.).

Redactie / Nieuwsbrief : Jan Hublé, Ledeganckstraat 35
B-9000 Gent tel: 091/22.78.21 (350 en 248)

Rédaction / Feuille de Contact : Jean Kekenbosch (I.R.Sc.N.B.), 29, rue Vautier
B-1040 Bruxelles
Tel: 02/648 04 75

Ten Geleide.

Amper 10 jaar nadat enkele geestdriftige mensen, allen door de spinnen "gebeten", beslisten elkaar af en toe te ontmoeten om te praten over hun arachnologische ervaringen en problemen, is dat clubje nu uitgegroeid tot een vereniging. De v.z.w., die zopas werd opgericht draagt de oorspronkelijke naam Arabel (Arachnologia Belgica).

Op de eerste contactvergadering te Gent (20 mei 1976) waar besloten werd nu en dan samen te komen en uit te zien naar andere Belgische arachnologen waren we met acht. Toen de eerste echte werkvergadering werd samengeroepen (27 oktober 1976 te Brussel) merken we dat reeds 15 namen voorkwamen op de lijst van de aanwezigen. Thans bij het ter perse gaan van onze eerste Nieuwsbrief vermeldt de ledenlijst 42 personen.

Sommige meenden terecht dat de notulen van de werkvergaderingen meer dan eens gegevens bevatten die best in een Nieuwsbrief kunnen worden opgenomen en dat tussenkomsten van leden tijdens de vergaderingen soms tot afzonderlijke korte teksten kunnen worden verwerkt. Daarnaast is er plaats voor mededelingen, die los staan van onze bijeenkomsten, verslagen van exursies, indrukken over congressen of symposia, boekbesprekingen, figuren, personalia en ... noem maar op, indien het maar iets

Editorial.

10 ans à peine après que quelques personnes enthousiastes, tous "mordus" d'araignées, ont décidé de se rencontrer de temps à autre pour s'entretenir de prlblèmes et de pratiques aranéologiques, ce petit club s'est développé et est devenu une société. l'a.s.b.l. qui vient de se créer porte le nom original d'Arabel (Arachnologia Belgica).

Lors de la première réunion de contact à Gand (le 20 mai 1976), où l'on décidé de se réunir de temps en temps et de rechercher d'autres aranéologues, nous étions 8. Lorsque la première réunion de travail fut convoquée (27 octobre 1976 à Bruxelles) nous comptions 15 noms sur la liste des présences. A la parution de cette première "Feuille de Contact" la liste des membres compte 42 personnes.

Certains ont estimé, à juste titre, que les notules des réunions de travail contiennent souvent des données dignes d'être repris dans la "Feuille de Contact", et que des interventions des membres pendant les réunions devraient faire l'objet de petits textes séparés. D'autre part, on pourrait insérer des communications indépendamment des réunions comme par exemple: rapports d'excursions, impressions après un congrès ou un symposium, recensions, figures, détails biographiques ou nécrologiques

Notulen.

19e vergadering van ARABEL gehouden op zaterdag 28 september 1985 te 15 uur in het Laboratorium voor Oecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud (R.U.G.), K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent.

Aanwezig : M. Alderweireldt; L. Baert; L. Bara; R. Bosmans; J. Bosselaers; Cl. Colson; R. De Keer; J. Hublé; J. Jacobs; M. Janssens; R. Jocqué; J. Kekenbosch; J.-P. Maelfait; J. Mertens; M. Ransy; H. Segers; J. Seys; M. Van Hove; J. Van Keer; K. Van Keer; H. Van Uytven; A; Verbruggen; R. Kekenbosch.

Verontschuldigd : R. De Blauwe; K. Decleer; J. Defloor; J. Roses.

Afwezig : R. Diercks; A. Fraiture; B. Goethals; L. Maes; M. Meirschaut; M. Scouflaire; J. Seys; D. Van Den Neucker; H. Van Praet; P. Verlinde; F. Weyers.

- - - - - - - - - - -

1. Jan Hublé neemt het voorzitterschap en het secretariaat waar.Hij verheugt zich over de talrijke opkomst en over de groei van onze club, die weer een aantal nieuwe leden telt (38 momenteel). Het verslag van de bijeenkomst te Brussel (K.B.I.N., 16 maart 1985) wordt zonder wijzigingen goedgekeurd.
2. Jan Bosselaers deelt mee dat reeds zeven rapporten bij hem zijn binnengelopen in verband met de geslaagde excursie naar de Noorderkempen op 1 juni 1985. De bezochte UTM hokken waren vroeger nooit grondig onderzocht door arachnologen zodat het resultaat in ieder geval faunistisch de moeite waard zal zijn. Het volledig verslag zal (als gevolg van een beslissing die verder wordt vermeld) in de "Nieuwsbrief van Arabel worden opgenomen.
3. Mark Alderweireldt vat de resultaten samen van zijn licentiaatsverhandeling over de faunistiek van de Lycosidae in België. Nadat een aantal vragen werden beantwoord, wordt beslist dat zijn tekst eveneens afzonderlijk zal worden gepubliceerd in de Nieuwsbrief.
4. Rop Bosmans brengt opnieuw de aanwezigheid van Enoplognatha latimana Hippa en Oksala in België ter sprake. Er zijn tussenkomsten van Marc Janssen en Johan Van Keer. De gegevens verschijnen in de Nieuwsbrief.
5. Leon Baert geeft een korte nabeschouwing over het IXe Colloque d'Arachnologie te Brussel, waarvan 53 arachnologen hebben deelgenomen (18 Belgen; 19 Fransen; 3 Nederlanders; 3 Duitsers; 3 Spanjaarden; 2 Italianen; 2 Britten;

1 Pool; 1 Zwitser en 1 Joegoslaaf). De publicaties die voortspruiten uit die bijeenkomsten zullen verschijnen in de Comptes Rendus van de Vereniging voor Entomologie van België (wellicht in juni 1986).
Nog maar eens wordt van gedachten gewisseld over de cartografie der spinnen van Europa (en dus ook van België). De Landbouwfaculteit van Gembloux publiceerde een lijst van alle gemeenten met hun UTM nummering. Nogmaals dringen we er bij onze leden op aan dat alle (dus ook de meest banale) vangsten éénmaal per jaar zouden worden doorgegeven aan Léon Baert (K.B.I.N.).
Zeer waarschijnlijk zal over korte tijd weer nieuws binnenlopen vanwege Dr. Canard (Rennes) over de Cartographie de France. Vnl. de namen en de adressen van de verantwoordelijken per streek interesseren ons (Rop Bosmans staat in voor de Pyreneeën).
6. De vergadering wijdt nu een laatste discussie aan de wenselijkheid een nieuwsbrief van Arabel te publiceren. Het licht staat op groen. De prijs zou ongeveer 1 fr per blad bedragen en het drukken zou kunnen gebeuren in het K.B.I.N. Voorlopig wordt beslist de notulen van de vergaderingen onder bondige vorm op te nemen in de Nieuwsbrief. De samenvattingen en teksten van de mededelingen op de vergaderingen zullen afzonderlijk in de Nieuwsbrief verschijnen. Hendrik Segers, hierin gesteund door verschillende leden, doet suggesties over de inhoud van de Nieuwsbrief (bv. opnemen van tekeningen van soorten die niet in Locket & Millidge voorkomen; determinatiekenmerken (sleutels) en afbeeldingen van nieuwe en (of) moeilijke soorten; lijst van soorten die ontbreken in Locket & Millidge, ...).
7. Jan Hublé leest een brief dd. 1 mei 1985 vanwege de heer Vossen i.v.m. de Spinnenwerkgroep Limburg (NL). Beslist wordt uiteraard uitnodiginen te sturen voor vergaderingen en excursies naar S.W.L. Ook zullen in onze Nieuwsbrieven (met bronvermelding) sommige teksten worden overgenomen uit hun mededelingsblad.
8. Vermits de huidige vergadering de laatste is die doorgaat met Jan Hublé als gastheer (1 oktober 1985 tot het emeritaat toegelaten) wordt onderzocht hoe de administratie van Arabel verder moet georganiseerd worden. Op voorstel van Johan Mertens (werkleider in het Laboratorium waar we vergaderen) zouden de uitnodigingen zoals voorheen te Gent worden getikt en opgestuurd. De Nieuwsbrieven (met o.a. de verslagen van de vergaderingen) zullen gedrukt worden in het K.B.I.N., maar te Gent worden verstuurd.
Léon Baert zal onderzoeken of het opportuun is van ARABEL een v.z.w. te maken en daarna een D.A.C (3e arbeidscircuit) aan te vragen (5 personen).

9. Varia.

- SPINED zal op 24 mei 1986 een excursie inrichten waarop wij worden uitgenodigd. Rop Bosmans zal later de details mededelen, maar nu reeds wordt gedacht aan een "grensoverschrijdend" bezoek : s'morgens Lage Mierde (N. Br.) en 's namiddags Ravels of Poppel.

- Het is nog net de geschikte tijd om gegevens i.v.m. ons Salticidae door te spelen aan Marc Janssens en tot eind oktober kan men nog data over Cheiracanthium (en alle Clubionidae) aan Jean Kekenbosch bezorgen.

- R. Jocqué meldt dat in een woonkamer te Wezembeek-Oppem een exemplaar van Euscorpius flavicaudis werd aangetroffen.

- Er wordt afgesproken om een excursie te organiseren naar de Hoge Venen op 19 oktober 1985. Afspraak te 10 uur aan Baraque Michel (N.B. deze excursie werd afgelast door dat quasi niemand kon aanwezig zijn. In de toekomst zullen afspraken voor uitstappen op een meer bindende wijze moeten worden gemaakt, zodat enkel heirkracht nog als spelbreker kan optreden).

- Aanstaande vergadering = zaterdag 15 maart 1986 in het K.B.I.N., Vautierstraat 19, 1040 Brussel. Agendapunten opsturen naar de "secretaris" tenminste drie weken van te voren. Gaarne ook ontvangen we de tekst (of een samenvatting) van de mededelingen tijdens de vergadering.

- De bijeenkomst wordt, zoals de traditie het wil, besloten met een aantal prachtige en zeer interessante diapositieven van August Verbruggen over Pholcus phalangioides en Dysdera crocata.

J. HUBLE
Ledeganckstraat 35
9000 GENT
Tel. 091/22.78.21

- - - - - - - - - - -

Procès-verbal.

19e réunion d'Arabel qui s'est tenue le samedi 28 septembre 1985 à 15H. dans les locaux de "Laboratorium voor Oecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud (R.U.G.) Ledeganckstraat 35, 9000 Gent.

Présents : M. Alderweireldt; L. Baert; L. Bara; R. Bosmans; J. Bosselaers; Cl. Colson; R. De Keer; H. Hublé; J. Jacobs; M. Janssens; R. Jocqué; J. Kekenbosch; J.-P. Maelfait; J. Mertens; M. Ransy; H. Segers; J. Seys; M. Van Hove; J. Van Keer; K. Van Keer; H. Van Uytven; A. Verbruggen; R. Kekenbosch.

Excusés : R. De Blauwe; K. Decleer; J. Defloor; J. Roses.

Absents : R. Diercks; A. Fraiture; B. Goethals; L. Maes; M. Meirschaut; M. Scouflaire; J. Seys; D. Van Den Neucker; H. Van Praet; P. Verlinde; F. Weyers.

- - - - - - - - - - -

1. Jan Hublé assume la présidence et le secrétariat. Il se réjoint de l'assistance nombreuse et de l'accroissemnt constant du nombre des membres inscrits (38 pour le moment). Le compte-rendu de la séance du 16 mars 1985 à l'I.R.S.N.B. est approuvé.

2. Jan Bosselaers signale que sept rapports lui sont parvenus concernant l'excursion fructueuse dans le Nord de la Campine le 1er juin 1985.
Les carrés U.T.M. visités n'ont jamais été explorés à fond par les Aranéologues, de sorte que le résultat en vaudra la peine, en tous cas faunistiquement. Suite à une décision mentionnée plus loin, le compte-rendu complet sera inséré dans la "Feuille de contact d'Arabel".

3. Mark Alderweirelt résume les résultats de son mémoire de fin d'études sur la faunistique des Lycosidae de Belgique. Après qu'une série de questions aient été posées, il est décide que son texte sera publié intégralement dans la "Feuille de contact".

4. Rop Bosmans soulève à nouveau la question de la présence en Belgique de Enoplognatha latimana Hippa & Oksala. Interventions de Marc Janssen et de Johan Van Keer. Les données paraîtront dans la "Feuille de contact".

5. Léon Baert donne un bref commentaire sur le IXe Colloque d'Arachnologie qui s'est tenu à Bruxelles du 2 au 5 septembre 1985 dans les locaux de l'I.R.S.N.B., auquel ont participé 53 Aranéologues (18 Belges, 19 Français, 3 Hollandais, 2 Allemands, 3 Espagnols, 2 Italiens, 2 Anglais, 1 Polonais, 1 Suisse et 1 Yougoslave).
Les travaux qui résultent de cette réunion paraîtront dans les Comptes-Rendus de la Société royale belge d'Entomologie (probablement en juin 1986).
Nouvel échange de vues concernant la Cartographie des Araignées d'Europe (et également de Belgiqque). La Faculté Agronomique de Gembloux a publié une liste de toutes les communes avec leur numérotation U.T.M.
Nous insistons à nouveau auprès de nos membres pour que toutes les récoltes (même les plus banales) soient communiquées une fois l'an à Léon Baert (I.R.S.N.B.).
Nous attendons, probablement dans très peu de temps, des nouvelles du Dr. Canard (Rennes) concernant la Cartographie de France. Les noms et les adresses des responsables par région nous intéressent particulièrement. (Rop Bosmans est proposé pour les Pyrénées).

6. Une dernière discussion est consacrée à l'opportunité de publier une "Feuille de Contact". Le feu vert est mis! Le prix en sera de 1fr. la page et l'impression en sera faite à l'I.R.S.N.B.
On décide, provisoirement, d'insérer les procès-verbaux des réunions en termes concis dan la "Feuille de contact". Les résumés et les textes des communications aux réunions paraîtront séparément dans la "Feuille de contact".
Hendrik Segers, soutenu par plusieurs membres, fait des suggestions quant au contenu de la "Feuille de contact" (par exemple : l'insertion de dessins d'espèces qui ne figurent pas dans Locket & Millidge; clefs de détermination et figures d'espèces nouvelles; liste d'espèces que ne figurent pas dans Locket & Millidge).
7. Jan Hublé donne lecture d'une lettre datée du 1er mai 1985 de M. Vossen à propos du "Spinnenwerkgroep Limburg" (NL). On décide d'envoyer au S.W.L.. des invitations à nos réunions et excursions. De même, que seront insérés dans notre "Feuille de contact" certains articles empruntés à leur bulletin. (avec mention de la source).
8. Notre hôte, Jan Hublé, sera mis à la retraite (éméritat) au 1er octobre 1985. On examine de quelle façon sera organisée, à l'avenir, l'administration d'Arabel, Johan Mertens (Chef de travaux au Laboratoire, où nous sommes réunis), propose que les convocations soient dactylographiées et préparées pour l'expédition à Gand comme auparavant.
Les "Feuille de contact" (avec en annexe les comptes-rendus des séances) seront imprimés à l'I.R.S.N.B., mais l'expédition se fera à Gand.
Léon Baert examinera l'opportunité de faire d'Arabel une a.s.b.l. et de solliciter éventuellement un T.C.T. (Troisième Circuit du Travail) (5 personnes).
9. Varia.

- Spined organise une excursion le 24 mai 1986. Nous y sommes invités. Rop Bosmans nous comuniquera les détails plus tard. Il est question de passer la frontière hollandaise. Le matin: Lage Mierde (N. Br.) après-midi: Ravels ou Poppel.
- L'époque est encore propice de faire parvenir, à Marc Janssen des données relatives aux Salticidae.
- On peut également encore fait parvenir, jusque fin octobre, des données au sujet des Clubiona et Cheiracanthium, pour Jean Kekenbosch.
- R. Jocqué signale qu'un Euscorpius flavicaudis a été trouvé dans un living à Wesembeek-Oppem.
- Nous avons convenu d'organiser une excursion dans les Hautes-Fagnes le 19 octobbre 1985. Rendez-vous à la Baraque-Michel à 10 h, N.B. Cette excursion

n'a pas eu lieu suite à un manque de participants. A l'avenir, il faudra se mettre d'accord d'une façon plus certaine et seul un cas de force majeure pourra justifier d'un empêchement.

- La prochaine réunion aura lieu le samedi 15 mars 1986 à l'I.R.S.N.B., 29, rue Vautier, 1040 Bruxelles. Les points de l'ordre du jour doivent parvenir au Secrétaire, au moins trois semaines d'avance. Nous aimerions également recevoir le texte des communications (ou un résumé) lors de la séance.

- Pour clôturer la réunion de façon traditionnelle, M. Verbruggen présente une belle série de diapositives intéressantes de Pholcus phalangioides et de Dysdera crocata.

J. KEKENBOSCH
29, rue Vautier
1040 Bruxelles
Tél. 02/648.04.75

- - - - - - - - - - -

Komt Enoplognatha latimana HIPPA & OKSALA voor in België?

Op de 16de vergadering van ARABEL (17 maart 1984) werd door R. Jocqué reeds gewezen op het mogelijk voorkomen van E. latimana.
Een jaar later (18de vergadering 16 maart 1985) stelde R. Bosmans de vraag of E. latimana ook wel aanwezig is in ons land.
Bij het nazien van mijn collektie kan ik de 5 ♂ en 3 ♀ van E. latimana onderscheiden tussen 9 ♂ en 9 ♀ van E. ovata
Alhoewel beide soorten nauw verwant zijn en de verschillen eerder klein, zijn de mannetjes onderling toch zeer gemakkelijk te determineren. De vrouwtjes zijn misschien iets moeilijker, maar maakt men een vulvapreparaat, dan is het verschil ook hier vrij duidelijk.

Verspreiding in Limburg.

E. latimana

Molenbeersel : 1 ♂ 20.VI.1976
1 ♀ 15.VIII.1976
Bree : 1 ♀ 18.VII.1976
Genk : 4 ♂ VII.1979
Maasmechelen : 1 ♀ VI.1981

E. ovata

Bree : 1 ♂ VII.1976
2 ♂ VII.1977
As : 1 ♂ 1.VIII.1982
Genk : 3 ♀ 7.VII.1979
Rekem : 1 ♀ 29.VIII.1984
Meeuwen : 2 ♀ 29.VIII.1984

(coll. M. Janssen)

E. latimana
Rekem : 1 ♂ 30.VI.1985

E. ovata
Rekem : 3 ♂ 1.VII.1985
1 ♀ 15.VIII.1985

(koll. P. Poot (NL),

Uit mijn schaarse gegevens blijkt dat beide soorten op dezelfde plaatsen voorkomen en zelfs in hetzelfde biotoop aanwezig zijn. Bekijken we de vangstperiode van mannetjes en vrouwtjes per soort en onderling, dan zijn ook hier geen echt opmerkelijke verschillen. Het zou evenwel nuttig zijn alle privé verzamelingen en de collekties te Gent (R.U.G.) en te Brussel (K.B.I.N.) na te zien om een beter beeld te krijgen van het voorkomen van E. latimana in België.
In het zuiden van Nederland (omgeving Maastricht) is er ook een waarneming van de soort (H. Peters), maar ook hier zijn vooralsnog te weinig collekties nauwkeurig bekeken.
Moge tot slot deze bijdrage een aanzet geven tot het controleren van ieders verzameling.

Bibliografie :

R. Snazell : 'On two Spiders recently recorded from Britain',
Bull. Br. arachnol. Soc. (1983), 6 (3) : 93-98.

M. JANSSEN
29 dec. 1985.

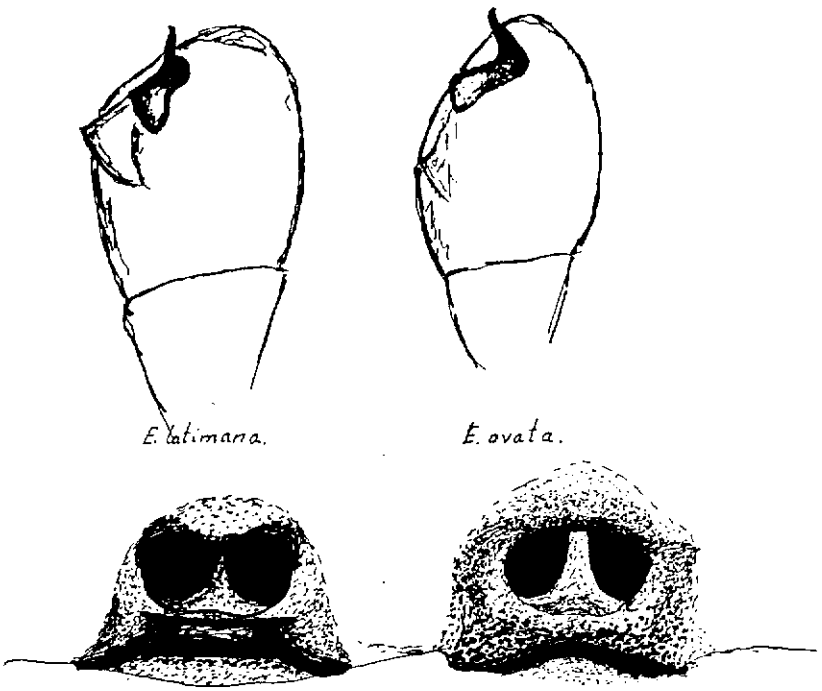

Résumé.

Enoplognatha latimana Hippa et Oksala en Belgique?

A la 16e réunion d'Arabel du 17 mars 1984, R. Jocqué, émit l'hypothèse de l'existence, en Belgique de E. latimana.

Un an plus tard (18e réunion du 16 mars 1985), R. Bosmans posa également la question de savoir si cette espèce se rencontrait en Belgique.

L'auteur, après examen des exemplaires de sa collection, a pu séparer 5 ♂ et 3 ♀ de E. latimana d'un lot de 9 ♂ et 9 ♀ de E. ovata.

Bien que la différence,, entre ces 2 espèces, soit minime, il est relativement plus facile d'identifier les ♂♂ que les ♀♀ , bien qu'après éclaircissement de la vulve, la différence apparaissant plus nettement.

L'auteur signale également que les deux espèces se rencontrent dans les mêmes localités.

Il serait utile de revoir les collections de l'I.R.S.N.B. ainsi que les collections privées, afin d'obtenir une meilleure idée sur la présence de E. latimana en Belgique.

- - - - - - - - - -

Faunistiek van de Belgische Lycosidae

Tijdens het academiejaar 1984-1985 werd op het Laboratorium voor Oecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud (R.U.Gent) in het kader van een licentiaatsverhandeling een onderzoek over de Belgische Lycosidae verricht. Dit onderzoek behandelt de geografische verspreiding, de habitatpreferentie en de fenologie van de levenscyclus van deze wolfspinnen. De gegevens die voor zo'n soort onderzoek gebruikt worden, zijn steeds van zeer verschillende oorsprong. In de eerste plaats werden allerlei publicaties, rapporten, licentiaats- en doctoraatsverhandelingen, ARABEL-verslagen, enz... gebruikt. Natuurlijk werd de ganse collectie van het K.B.I.N. nagekeken terwijl ook privé collecties in beschouwing werden genomen. Tenslotte werd ook heel wat zelf gedetermineerd materiaal mee verwerkt.

In België zijn tot nu toe 46 soorten Lycosidae geciteerd. Het betreft de volgende genera :

Alopecosa	(9 soorten)
Arctosa	(5)
Aulonia	(1)
Hygrolycosa	(1)

Pardosa	(16)
Pirata	(7)
Tricca	(1)
Trochosa	(4)
Xerolycosa	(2)

Van deze 46 zijn er twee die nooit echt tot onze fauna hebben behoord. In 1974 werd namelijk Arctosa fulvolineata als nieuwe Belgische soort vermeld. Door het bestuderen van bijkomend materiaal werd ingezien dat het hier ging om subadulte wijfjes van het genus Trochosa. Deze vergissing werd dan ook in 1977 rechtgezet (JOCQUE,1977).
Daarnaast werd door BECKER (1882) een variëteit van Alopecosa pulverulenta onderscheiden die de naam aculeata meekreeg. Later werd Alopecosa aculeata als aparte soort beschouwd, maar sinds de meldingen van BECKER werd ze niet meer in ons land teruggevonden.
De bekomen verspreidingsgegevens werden met behulp van de U.T.M. projectie op kaarten genoteerd (10 x 10 km hokken). Er werd waar mogelijk telkens een kaartje gemaakt van de gegevens van BECKER (1882) en van deze na BECKER. In praktijk betekent dit laatste vaak meldingen van na 1950 omdat er tussen BECKER en 1950 relatief weinig faunistische arachnologisch onderzoek werd gedaan. Als voorbeeld nemen we de verspreiding van Pirata hygrophilus (Kaart 52 en 53).
In tabel 1 worden de resultaten van het verspreidingsonderzoek samengevat door het aantal U.T.M. hokken waar meldingen van afkomstig zijn te tellen per soort. Op deze tabel is te zien dat (als we de arbitraire grens van minder dan 15 hokken hanteren) de helft van de soorten zeldzaam tot zeer zeldzaam zijn. Slechts een beperkt aantal soorten is zeer algemeen te noemen (meer dan 60 hokken) : Alopecosa pulverulenta, Pardosa amentata, Pardosa lugubris, Pardosa pullata, Pirata hygrophilus, Pirata piraticus en Trochosa terricola. Het is onnodig om alle soorten hier in extenso te behandelen. Daarvoor verwijzen we naar de licentiaatsverhandeling zelf. Toch willen we zeer kort een aantal belangrijke soorten aanhalen.
1. Alopecosa pulverulenta is een Palearctische soort die in ons land verspreid voorkomt. Het is een redelijk tolerante Alopecosa van open, niet te droge terreinen. Waar de soort samen met Alopecoa accentuata voorkomt, verkiest pulverulenta de minder droge stukken in tegenstelling tot accentuata.
2. Als voorbeeld van een zeer zeldzame Alopecosa kiezen we Alopecosa inquilina, omwille van zijn speciale habitatpreferentie : het is een soort van open plekken

in uitgestrekte loof- of naaldbossen. De vindplaatsen beperken zich dan ook tot Hoog-België.

3. Arctosa perita is een algemene soort aan onze kust en in de Kempen. Deze Palearctische soort is duidelijk gebonden aan open, zeer zandige terreinen, waarvoor ze dan ook prima gecamoufleerd is. Het is één van de weinige diplochrone Belgische Lycosidae, d.w.z. dat er zowel is het voorjaar als in het najaar een activiteitsperiode vastgesteld werd.

4. Op één uitzondering (één wijfje van de duinen te Nieuwpoort (1936)) na, zijn alle vangsten van Aulonia albimana gedaan in Hoog-België. In Nederland wordt deze soort bijna uitsluitend in de duinen gevangen. Aulonia bouwt een Agelenidae-achtig, tubulair web (JOB 1974).

5. Pardosa amentata is de meest algemene Belgische Lycoside. Het is een zeer tolerante, Palearctische soort die in zeer diverse biotopen kan gevonden worden als het maar niet te droog is.

6. Ook Pardosa lugubris is zeer verspreid in België. Het is een soort die praktisch uitsluitend in en rond bossen voorkomt. Door EDGAR (1971) werd aangetoond dat Pardosa lugubris in Centraal-Schotland door klimaatsomstandigheden een maarjarige cyclus kent. In België is de soort voornamelijk één-jarig.

7. Pardosa nigriceps is zowel in België als in gans Europa verspreid. Ze is voornamelijk aan de kust en in de Kempen te vinden, maar komt ook voor in vochtige weiden, hoogveen, enz... Het is de enige Lycosidae-soort waarvan beperkt arborikool gedrag bekend is, d.w.z. dat de soort op vegetatie kruipt en aldus gemakkelijk gesleept kan worden.

8. Pardosa pullata wordt in zeer diverse biotopen gevonden maar ontbreekt op droge terreinen. Het is een zeer alemene soort.

9. In België is Pardosa purbeckensis bekend van de schorren aan de kust en langs het estuarium van de Westerschelde. Er is één binnenlandse melding (Keerbergen, prov. Brabant). De taxonomische status van deze soort is nog steeds onduidelijk. Recent worden F. purbeckensis en P. agrestis als één soort samengenomen (ROBERTS 1985).

10. Pirata hygrophilus is momenteel algemeen en zeer verspreid in België. Merkwaardig is dat BECKER (1882) de soort maar op één plaats heeft gevonden. Deze Pirata bewoont moerassige, relatief beschaduwde terreinen.

11. Pirata knorri moeten we omwille van de speciale habitatpreferentie zeker vermelden. De soort is beperkt tot Hoog-België omdat ze gebonden is aan stenige oevers langs snelstromend water. In Nederland is Pirata knorri sedert 75 jaar niet meer gevonden. Ze komt niet voor op de Britse eilanden.

12. Onze meest algemene Pirata is Pirata piraticus. Het accent van de ver-

spreiding ligt duidelijk op het Vlaamse landsgedeelte. Opvallend is dat de soort een zeer groot verspreidingsgebied kent buiten België : Holarctisch, tot zelfs Nieuw-Zeeland! Pirata piraticus bewoont natte plaatsen, maar verdraagt veel minder schaduw dan de andere Pirata's.

13. De laatse jaren vangt men meer en meer exemplaren van Pirata tenuitarsis, een soort die vroeger verward werd met Pirata piraticus.

14. Van het genus Trochosa is T. terricola de meest algemene. Deze soort komt voor op relatief droge tot matig natte terreinen. Trochosa robusta is de meest xerofiele van de vier Trochosa's, terwijl Trochosa ruricola op relatief vochtige terreinen voorkomt en Trochosa spinipalpis op zeer vochtige plaatsen gevonden wordt.

15. Xerolycosa nemoralis is een Paleractische soort die in België zeer verspreid en algemeen is. De soort prefereert voornamelijk droge heideterreinen en zandige, zonnige plaatsen.

Referenties

ALDERWEIRELDT, M. - 1985 - Verspreiding en Oecologie van de Belgische Lycosidae. Licentiaatsverhandeling R.U. Gent.

BECKER, L. - 1882 - Les Arachnides de Belgique (1ère partie). Ann. Mus. R. Hist. nat. Belg., X : 1-246.

EDGAR, W.D. - 1971 - The life-cycle, abundance and seasonal movement of the Wolf Spider Lycosa (Pardosa) lugubris in Central Scotland. J. Anim. Ecol., 40 : 303-322.

JOB, W. - 1974 - Beiträge zur Biologie der fangnetzbauenden Wolfsspinne Aulonia albimana (WALCKENAER 1805) (Arachnida, Araneae, Lycosidae, Hippasinae). Zool. Jb. Syst. Bd., 101 : 560-608.

JOCQUE, R. - 1977 - Contribution à la connaissance des araignées de Belgique. IV. Biol. Jb. Dodonaea, 45 : 141-149.

ROBERTS, M.J. - 1985 - The spiders of Great Britain and Ireland. Volume I : Atypidae to Theridiosomatidae. Harley Books.

Mark ALDERWEIRELDT
ARABEL vergadering van 28 september 1985
Lab. Oecologie der Dieren,
Zoögeografie en Natuurbehoud
R.U.Gent

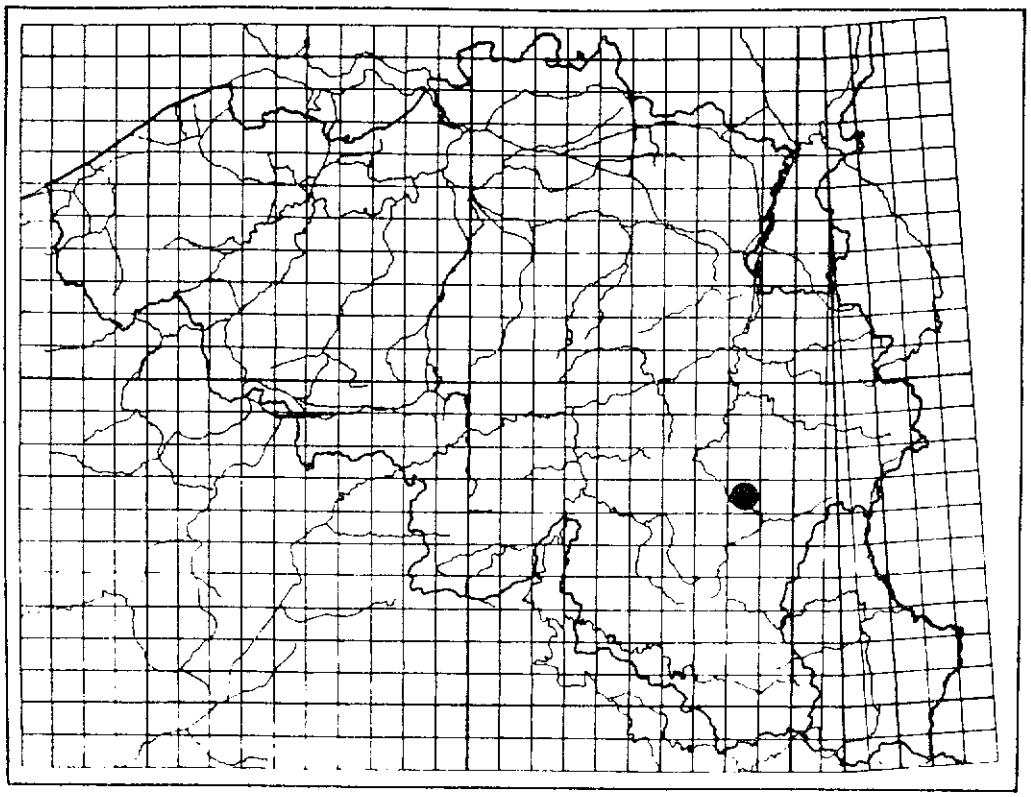

KAART 52 : Pirata hygrophilus THORELL (BECKER 1882)

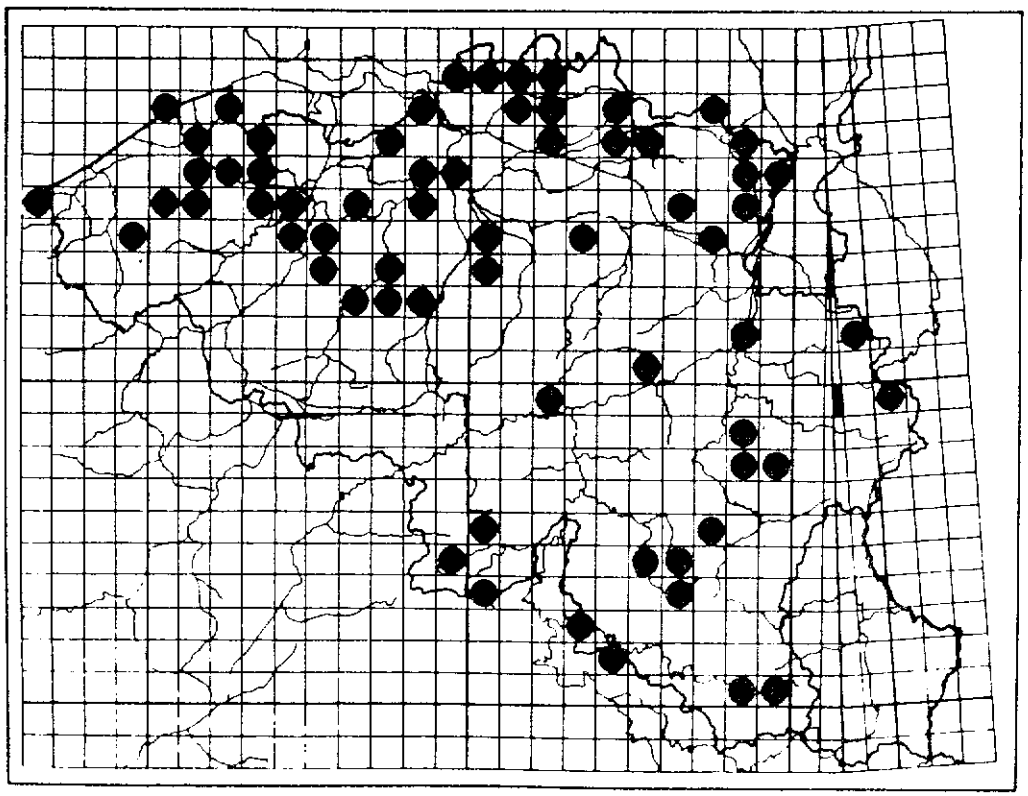

KAART 53 : Pirata hygrophilus THORELL na BECKER

Species	BECKER	Recent
Alopecosa accentuata (LATREILLE, 1817)	68	21
cuneata (CLERCK, 1758)	24	18
cursor (HAHN, 1831)	1	0
fabrilis (CLERCK, 1758)	2	12
inquilina (CLERCK, 1758)	2	3
pulverulenta (CLERCK, 1758)	40	64
striatipes (C.L. KOCH, 1837)	0	2
trabalis (CLERCK, 1758)	2	10
Arctosa cinerea (FABRICIUS, 1776)	7	0
figurata (SIMON, 1876)	0	1
leopardus (SUNDEVALL, 1832)	7	17
perita (LATREILLE, 1799)	16	17
Aulonia albimana (WALCKENAER, 1805)	18	26
Hygrolycosa rubrofasciata (OHLERT, 1865)	0	16
Pardosa agrestis (WESTRING, 1861)	1	4
agricola (THORELL, 1856)	0	2
amentata (CLERCK, 1757)	53	120
bifasciata (C.L. KOCH, 1834)	1	2
hortensis (THORELL, 1872)	28	39
lugubris (WALCKENAER, 1802)	33	80
monticola (CLERCK, 1758)	24	14
nigriceps (THORELL, 1856)	19	47
paludicola (CLERCK, 1757)	4	5
palustris (LINNAEUS, 1758)	14	46
prativaga (L. KOCH, 1870)	9	33
proxima (C.L. KOCH, 1848)	1	4
pullata (CLERCK, 1757)	12	87
purbeckensis (F.O.P.- CAMBRIDGE, 1895)	0	5
saltuaria (L. KOCH, 1870)	0	1
sphagnicola (F. DAHL, 1908)	0	3
Pirata hygrophilus THORELL, 1872	1	66
knorri (SCOPOLI, 1763)	18	11
latitans (BLACKWALL, 1841)	6	43
piraticus (CLERCK, 1757)	11	72
piscatorius (CLERCK, 1757)	1	13
tenuitarsis SIMON, 1876	0	8
uliginosus (THORELL, 1856)	0	20
Tricca lutetiana (SIMON, 1876)	8	2
Trochosa robusta (SIMON, 1876)	7	4
ruricola (DE GEER, 1778)	34	49
spinipalpis (F.O.P.- CAMBRIDGE, 1895)	0	15
terricola THORELL, 1856	60	90
Xerolycosa miniata (C.L. KOCH, 1834)	2	8
nemoralis (WESTRING, 1861)	63	50

TABEL 1 : Aantal vermelde UTM hokken per soort.

Résumé.

Faunistique des Lycosidae de Belgique.

Pendant l'année académique 1984-1985, dans le cadre d'une thèse de licence, l'auteur entrepris au Laboratorium voor Oecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud (RUG) une étude des Lycosidae de Belgique comprenant : la dispersion géographique, les habitats préférentiels, la phénologie et le cycle vital des Araignées loups.

Pour mener a bien ce travail, l'auteur se référra à la bibliographie existante, mais également à la très importante collection de l'I.R.S.N.B., aux collections privées, ainsi qu'à ses récoltes personnelles.

46 espèces de Lycosidae ont été citées de Belgique, deux de celles-ci ne doivent pas être considérées comme appartenant à notre faune : Arctosa fulvolineata et Alopecosa aculeata, la première nommée fut signalée en 1974, comme nouvelle pour la Belgique. en fait, il s'agissait de ♀♀ subad. du genre Trochosa, cette ereur fut rectifée par R. Jocqué (1977).

La seconde espèce fut citée par L. Becker (1882) comme une variété de Alopecosa pulverulenta, plus tard A. aculeata fut admise comme espèce. Toutefois, depuis L. Becker, plus aucune capture de A. aculeata n'a été faite en Belgique.

Pour la totalité des Araignées étudiées, l'auteur renvoie le lecteur à son travail de licence, il donne toutefois un commentaire pour 15 des 46 espèces étudiées.

- - - - - - - - - - -

Enoplognatha latimana (HIPPA & OKSALA) : 7 ♂♂ - 2 ♀♀.

Op de grens tussen Lommel-Balen, gehucht Kerkhoven : Vennen, 37, UTM:FS57, in een tuin grenzend aan een graanveld. Het is een verwilderd grasland met o.a. Linaria vulgaris (Vlasleeuwebek) Hypericum perforatum (St. Janskruid), Capsella bursa-pastoris (Herderstasje), Myosotis ramosissima (ruw vergeet-mij-nietje), Rumex acetosella (Schapezuring), Veronica chamaedrys (Gewone ereprijs), ... De spinnen werden gevangen in een Malaiseval, opgespannen tussen een jonge eik en een berk op de grens van het graanveld en het verwilderd grasland (de tuin). Ik heb materiaal gekregen van Dr. Thierry Backeljau (R.U.C.A.). De vangsten localiseren zich van 21-28.VII.1985, althans voorlopig want ik heb het overige materiaal dat ik van hem ontvangen heb nog niet kunnen determineren

wegens tijdgebrek.

Johan VAN KEER
Oxdonkstraat 14
2920 KAPELLE O/D BOS.

- - - - - - - - - - -

Résumé.

J. Van Keer signale la capture, entre Lommel et Balen de 7 ♂ et 2 ♀ de E. latimana Hippa et Oksala.

Les exemplaires furent récoltés entre le 21-28.VII.1985 (piège Malaise).

- - - - - - - - - - -

Uloborus plumipes Lucas, nieuw voor de Belgische fauna.

Uloboridae zijn cribellate spinnen gekenmerkt door het ontbreken van gifklieren. De soorten die behoren tot het genus Uloborus bouwen een wielweb voorzien van een stabilimentum (HUBERT, 1971). Volgens Brignoli (1971) komen er slechts een zeer beperkt aantal soorten voor in het Palaearctisch rijk. In het westelijk deel hiervan worden er volgens deze auteur slechts 7 soorten in de natuur aangetroffen. Daartoe behoort Uloborus plumipes LUCAS, 1842, in de literatuur vermeld voor de maritieme Alpen, Corsica, Algerië, Spanje, Sicilië en Syrië (SIMON, 1874), enige andere Italiaanse localiteiten, Iran (BRIGNOLI, l.c.), en ook Portugal (HUBERT, l.c.).

Webben van deze soort worden gedurende de zomer aangetroffen op droge struiken of in holten van oude muren (SIMON, l.c.). Volgens Brignoli (l.c.) is de soort dikwijls synantroop en wordt ze soms gevonden in droge grotten.

Het was nu van deze soort dat we gedurende het jaar 1985 een vijftal vrouwtjes alsook enkel juvenielen konden inzamelen in een kamerplantenserre (ong. 25°C) van een warenhuis te Kortrijk (W.V1); de dieren kunnen er aangetroffen worden tegen de sterk geëxposeerde ramen aan de buitenzijde. Dit is waarschijnlijk te wijten aan een preferentie voor drogere plaatsen, wat overeenkomt met gegevens uit de literatuur. (SIMON, l.c. en BRIGNOLI, l.c.). De precieze vangstdata en -aantallen zijn als volgt : - 2 april 1985 : 4 juv.
- 7 sept. 1985 : 1 ♀

- 10 okt. 1985 : 3
- 15 okt. 1985 : 1
- 2 nov. 1985 : 2 juv.

Uit deze gegevens kunnen we besluiten dat het hier om een relatief blijvende populatie gaat, relatief in dit opzicht dat het voortbestaan van de populatie afhankelijk is van de continuïteit van gebruik van deze serre.

Uit de vangstgegevens kunnen wij ook enige conclusies formuleren over de fenologie van deze soort. Zo zien wij der er volwassen kunnen waargenomen worden in september en oktober, terwijl er dan ook al eicocons voorhanden waren, wat er op wijst dat de comulatieperiode reeds vroeger moet plaatsgevonden hebben. In april konden wij nog onvolwassen individuen waarnemen, terwijl in oktober reeds pulli aanwezig waren, zodat we kunnen aannemen dat (hier althans) het overwinteren gebeurt als juveniel.

Wat de levensgewoonten betreft konden we waarnemen dat deze dieren een bijna horizontaal wielweb met stabilimentum bouwen, waarin ze zich (overdag) meestal bevinden. Hierbij nemen ze een zeer karakteristieke houding aan, ze hangen namelijk in het centrum van het web, met hun voorste twee potenparen gestrekt voor zich uit, terwijl ze de achterste tegen het abdomen drukken. Hierdoor zijn de dieren niet direkt als spin (of eventuele prooi) te herkennen.

Een meer uitgebreid onderzoek van dergelijke artificiële habitaten zou waarschijnlijk meer interessante gegevens opleveren over de verspreidingsmogelijkheden, habitatpreferentie en fenologie van deze en andere synantrope soorten.

Literatuur

BRIGNOLI, P.M. - 1979 - Contribution à la connaissance des Uloborides Paléarctiques. (Araneae).
Revue Arachnologique, 2 (6) : 275-283.

HUBERT, M. - 1979 - Les araignées : Généralitées, araignées de France et des pays limitrophes.
Paris, soc. Nouvelle des éditions Boubée, 1979.

SIMON, E. - 1874 - Arachnides de France
Libraire encyclopédique de Robert, 1.1 : 167-169.

Hendrik SEGERS
Lab. Oecologie der Dieren,
Zoögeografie en Natuurbehoud
R.U.Gent

Résumé.

Uloborus plumipes Lucas, nouveau pour la faune belge.

L'auteur signale la capture d'une série d'individus de Uloborus plumipes dans des serres de Kortrijk (Fl. occidentale), (temp. 25°C).

La répartition géographique de cette espèce se présente comme suit : Alpes Maritimes, Corse, Algérie, Espagne, Sicile, Syrie, quelques localités italiennes, l'Iran et le Portugal.

Il s'agit d'une population relativement bien installée. Sa survie est liée à la poursuite de l'emploi de ses serres. Adultes et cocons : IX et X.

- - - - - - - - - - -

Atypus affinis EICHWALD à la "Grande Bruyère" de Rixensart.

Il me semble intéressant de signaler une localité où notre mygale indigène se trouve presque en abondance.

Le site, connu sous le nom de "Grande Bruyère", est un coteau de sables Bruxelliens exposé au NW et occupant le versant droit de la vallée de la Lasne.

La partie supérieure du coteau est occupée par une lande à bruyère. C'est précisément là que vit Atypus affinis EICHWALD.

La partie inférieure du site est totalement différente : tourbières, aulnaies.

Ma première observation de cette espèce à Rixensart remonte au 22 mars 1981, époque à laquelle j'ai pu assister à la dispersion des jeunes, soit plus au moins une trentaine d'exemplaires perchés au sommet d'une touffe de bruyère. Le nombre des tubes au m^2 peut atteindre à certains endroits une demi-douzaine.

Ce qui subsiste de la "Grande Bruyère" se dégrade d'année en année (promeneurs, recolonisation par le chêne et le bouleau); de plus ces terrains semblent condamnés à plus au moins brève échéance, au lotisement.

Peut être une étude plus complète de ce site nous révèlerait-elle quelques autres espèces intéressantes pour notre faune aranéologique?

C'est ce que je me propose de réaliser cette année.

R. KEKENBOSCH

Samenvatting.

De auteur vond op een zandige helling naar het NW in de vallei van de Lasne ("Grande Bruyère") een dichte populatie van Atypus affinis Eichwald. De soort is daar beperkt tot de heide vegetatie en ontbreekt totaal in de lager gelegen vochtige venenen elzenbossen.

- - - - - - - - - -

Salticidae intéressants pour la région bruxelloise.

Il me semble utile de signaler la capture de 2 Salticidae peu courants pour l'agglomération bruxelloise :

- Euophrys erratica (Walck) : Uccle 27-V-1985
  1 ♀ sur le mur d'un bâtiment.
  (R. KEKENBOSCH leg. - J. KEKENBOSCH dét.).

Synageles venator (Lucas) : Uccle 9-VI-1984
1 ♂ courant au soleil, sur terrain sec.
(R. KEKENBOSCH leg. & dét.).

- - - - - - - - - -

Samenvatting.

Deze twee Salticiden werden in de Brusselse agglomeratie aangetroffen waar zij tot op heden zelden werden gesignaleerd.

- - - - - - - - - -

Redécouverte en Belgique de Cheiracanthium punctorium (Villers).

Le 24 juillet 1985, lors d'une visite aux pelouse calcaires de Torgny, mon attention fut attirée par des coques au sommet de graminées. Ces coques me rappelèrent les mêmes observées dans le Vaucluse, coques qui abritaient des exemplaires de Cheiracanthium puntorium (Villers,) robuste araignée de couleur pâle.

A Torgny, les coques, groupées sur quelques mètres carrés, renfermaient effectivement des Cheiracanthium sp., tous subadultes.

Après quelques jours de captivité j'obtins finalement 4♂♂ ; une ♀ subadulte mourut, une autre ♀ adulte fut mise en présence d'un ♂ en vue d'un accouplement éventuel, mais contrairement à toute attente, c'est le ♂ qui dévora la ♀ en ne laissant que le céphalothorax ...

Mon père détermina cette espèce comme étant Cheiracanthium punctorium (Villers.) La comparaison avec des exemplaires du Vaucluse fut positive. Les exemplaires belges se montrent plus petits et plus pigmentés que les exemplaires provençaux.

A ma connaissance, plus aucune capture de Cheiracanthium punctorium (Villers) n'est à signaler depuis Léon Becker qui la considérait comme étant commune et la citait de Heyst-sur-Mer, Boitsfort, Groenendael, Auderghem, Tervueren, Malines, Kalmthout, Genk, Yvoir, Dinant, Waulsort, Redu, Marbehan.

Présente il y a un siècle dans 6 de nos 9 provinces, comment une araignée relativement facile à découvrir dans son biotope a-t-elle pu passer inaperçue? Il semble peu probable que cette araignée ai pu échapper au zèle des aranéologues belges.

Pourquoi aurait-elle disparue de localités telles que Kalmthout, Genk, Yvoir, Redu? Destruction des biotopes?

Peut-être des recherches plus systématiques dans des biotopes favorables permettront elles d'ajouter de nouvelles localités de captures.

R. KEKENBOSCH

- - - - - - - - - - -

Samenvatting.

De auteur verzamelde eikapsels van Ch. punctorium (Villers) op kalkgrasland te Torgny. Na ontluiken in eigen kweek werd de soort gedetermineerd door J. Kekenbosch. Sinds L. Becker haar vermeld had als aanwezig in 6 provincies werd zij nooit meer aangetroffen.

- - - - - - - - - - -

INHOUD - SOMMAIRE.

1. Ten Geleide - Editorial 2

2. Notulen (19e vergadering) - Procès-verbal (19e réunion).....4

3. M. JANSSEN, Komt Enoplognatha latimana Hippa & Oksala voor in België?.....9

4. M. ALDERWEIRELDT, Faunistiek van de Belgische Lycosidae.....11

5. J. VAN KEER, Enoplognatha latimana Hippa & Oksala.....17

6. H. SEGERS, Uloborus plumipes Lucas, nieuw voor de Belgische fauna.....18

7. R. KEKENBOSCH, Atypus affinis Eichwald à la "Grande Bruyère" de Rixensart..20

8. R. KEKENBOSCH, Salticidae intéressants pour la région bruxelloise.....21

9. R. KEKENBOSCH, Redécouverte en Belgique de Cheiracanthium punctorium (Villers).....21

- - - - - - - - - -